

Virgil Nistru ȚIGĂNUȘ*

**PAVANĂ PENTRU UN SPIRIT DE VEGHE.
ISTORICUL MIHAI COJOCARU (1929-2011)**

- Rezumat -

Profesorul de istorie Mihai Cojocaru a reprezentat o conștiință vie, un martor al adevărilor românești de pe ambele maluri ale Prutului. În cărțile sale (*Sacrificiul uman, Cetatea lui Dumnezeu, Probleme de istorie contemporană, Politică și Adevăr*), în mulțimea de lecții și prelegeri ale domnului Profesor Mihai Cojocaru (născut în regiunea Hotinului) se evidențiază o întinsă cultură, eterne valori creștine, lupta tăcută a românilor împotriva minciunii, se reface menirea speranței, a credinței și a prețuirii valorilor spirituale.

Cuvinte cheie: Mihai Cojocaru, profesor, istorie, biografie, spiritualitate

**AN EULOGY FOR AN AWAKE SPIRIT.
THE HISTORIAN MIHAI COJOCARU (1929-2011)**

-Abstract-

The history teacher Mihai Cojocaru, born in the region of Hotin, represented a living witness of the Romanian realities from both banks of the Prut River. In his books (*The Human Sacrifice, God's Kingdom, Problems of Contemporary History, Politics and Truth*) and in the great number of courses and lectures held by him, we can take notice of his vast culture, of some immortal Christian values and of the silent fight of the Romanians, against lie. We can also find reflections on the role of hope, faith and Romanian spirituality.

Keywords: Mihai Cojocaru, teacher, history, biography, spirituality

Admitem că orice ideogramă a morții reprezintă o mărturie a conștiinței viului. Coborât în mormânt, precum mulți dintre străluciții contemporani, magistrul Mihai Cojocaru rămâne, alături de alți istorici, un spirit de veghe al destinului românesc – indiferent de bolboroseala granițelor și de tulburările hormonale ale marilor diriguitori. La sugestia matematician Radu Scarlet (chemat și el prea curând în veșnicile elizee), am slujit la organizarea componentelor cărții de debut

* “Dunarea de Jos” University, Galați.

a Profesorului Mihai Cojocaru – *Sacrificiul uman* (1996). Am scris o postfață, *Seminția lui Cain și irepetabila jertfă Cristică*, în care, reflectând asupra platonicianului „tărâm al ideilor veșnice”, recunoșteam: este atât de protejat de informație tratatul despre *sacrificiul uman* încât lectorului nu-i rămâne decât să refacă, prin intuiție, traseul ideilor. Am propus un exercițiu de memorie culturală – anume de a reflecta asupra registrului tragic (secund) dintr-un text vechi românesc: *palia de la Orăștie* (1582). Traducătorii (Ștefan din Caransebeș, Efrem – din Sebeș, Peștișel – din Lugoș și Archirie – din Hunedoara), ajutați de tipograful Șerban și Mărian, au selectat, spre catehizarea românilor, două mirabile întâmplări: *Bătia* (nașterea din Logos) și *Ishodul* (asfințitul în ispită), cea dintâi moarte (care o prefătează pe aceea împlinită de Cain). Sacrificiul ilustrează (dar nu numai ca termen de dicționar) o categorie morală de o nobilă dăruire de sine. Sigiliul său de sânge inocent a căzut peste înscrisul inocent al jertfei lui Abel. La moartea Profesorului Cojocaru, ale cărui zile din urmă s-au cuprins de mari dezamăgiri, continuăm a crede că seminția lui Cain (a supraviețuirii răului) nu poate fi mai puternică decât pilduitoarea jertfă creștină.

În lungi și plăcute conversații (iluminate de răsăritul Doinei eminesciene), în dialogurile cu studenții și seminariștii, Domnul Profesor își chema auditoriul la slujirea *Adevărului fără adjective*. Devoțiunea față de istoria națională avea noblețe clasică și generozitatea proprie înaltelor cunoștințe. Venea din părțile Hotinului (Trebișăuți), era contemporan cu fiii părintelui Emilian Baconski, Anatol și Leon (din Cofa). Primele încercări și suferințe le-a cunoscut la 11 ani, în 1940, la invazia sovietică. La 15 ani era elev la Seminarul din Chișinău, apoi s-a refugiat dincoace de Prut. Un director slugarnic de la „Normala” din Caransebeș l-a predat sovieticilor; l-au primit bine profesorii de la Seminarul gălățean, apoi cei din Liceul „Vasile Alecsandri” (absolvit în 1949). La Universitate, i-a ascultat pe arheologul Ion Nistor, Al. Elian, Andrei Oțetea. A fost dascălul de elită al Galațiului și a preluat o deviză înălțătoare de la înaintași: „Nu slăbiți credința!”. Apropiat de Patriarhul Teoctist, de Mitropoliții Nestor și Antonie, de Arhipăstorul Antim și de I.P.S.Dr. Casian al Dunării de Jos, Profesorul Mihai Cojocaru a sporit patrimoniul de carte istorică. „Sacru, arăta Mircea Eliade, este un element în structura conștiinței și nu un stadiu în istoria acestei conștiințe.” Teza a fost susținută și de Profesorul Cojocaru într-o sinteză asupra simbolului augustinian al transcendenței: *Cetatea lui Dumnezeu. Existență și veșnicie* (2006). Cetatea lui Dumnezeu reprezintă un labirint construit din mistere (pe care liber-cugetătorii de ieri și, mai ales, cei de astăzi, înverziti de necredință) nu le văd. Văd însă (și la TV) „operele” zarafilor adevărului, „codurile” anticreștine (inventate în debaralele demonice), „noile vestiri” (de acum 17 veacuri) despre vechi trădări. O carte de relevanță spirituală, scrisă de Profesorul Mihai Cojocaru, conturează arhitectura sufletească ce reunește simbolul dezmăgînirii Cetății lui Dumnezeu (prorocită și slăvită în

Psalmii Vechiului Testament, mărturisită de Hristos, tâlcuită de Apostolul neamurilor și descrisă, acum 16 secole, de către Fericitul Augustin, doctor al bisericii latine). Susținute științific de o impresionantă bibliografie, cele 14 capitole ale cărții (secvența „Cetatea la români” are șase diviziuni) cuprind o istorie a ideii de Providență (din care nu sunt excluse utopiile anticilor care, cum spune Domnul Profesor Cojocaru, „puneau la îndoială existența Divinității”). Matricea originii și descendenței divine (în Vechiul Testament, termenul „cetate” apare de 1090 de ori) a fost gândită de filosoful precreștin Platon, interesat de „zidirea lăuntrică a omului”, de poetul Vergilius care, în a IV-a Eglogă, privind printre coloanele eterice ale „Eneidei”, întrezărea ivirea binecuvântată a Pruncului Mântuitor, de Psalmistul David (în Psalmii 45 și 121). Prorocii Iezechiel și Iisaia, rostind „Domnul este acolo”, au clădit numele Ierusalimului pământesc și ceresc. Autorul lucrării ne reamintește: „adevărata Cetate a lui Dumnezeu este în ceruri și pentru aceasta ea trebuie să fie pregătită încă de aici, de pe pământ, ca forță spirituală”. Sf. Ciprian îl aseamăna pe adevăratul creștin cu „o cetate ce trebuie să fie permanent pregătită de apărare”. Fericitul Augustin (care separa „viața internă” a conștiinței de „vremelnicele bucurii”), apoi împăratul Iustinian cel Drept (cel ce a înălțat sub lumină cerească „Sfânta Sofia”), teologii nesmintiți din Renaștere și Iluminism, credincioșii îmbunătățiți, drept-măritorii creștini români de pretutindeni reprezintă – în timpuri – adevărați pelerini ai Credinței. Și totuși, din Constituția Europei postmoderne lipsește recunoașterea contribuției creatoare a creștinismului.

Relevantă și emoționantă este dezbaterea Profesorului Mihai Cojocaru în jurul Cetății sacre a românilor. Seriile de discipoli ai renumitului magistru par să se strângă într-un amfiteatru mărginit de vechile noastre hotare. Paginile „românești” ale cărții se concentrează asupra luptei de rezistență la asaltul feluritelor ispite și sminteli (a căror principală însușire este aceea că *n-au vârstă!*): cultul fără de Icoane, fără de Sf. Cruce, fără Sf. Biserică. URSS-ul bisericesc nu poate fi uitat, desigur.

Știam că „omul merge continuu deasupra unei prăpăstii”, ne-am convins că viața este „o luptă disperată cu Diavolul”... Încă mai bine știm că nu suntem singuri: „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți ...” Așa ne vorbea Profesorul ajuns la vârsta Patriarhilor, omul care a plămădit, în ceasuri lungi de reflecție, încă o măsură de cuvinte ziditoare.

Coborând în Cetate, Mihai Cojocaru s-a interesat de ameliorarea informațiilor despre marile evenimente ale României contemporane. Pe unele dintre acestea le-a trăit, așa cum am arătat, în mod nemijlocit. În lucrarea *Unele probleme de istorie contemporană* (2008) – anticipând atmosfera (apăsătoare pentru suflet) din ultima sa carte (2011), referitoare la singurătatea cărturarului, la exilul în propria patrie, istoricul abordează, din perspectiva prezentului (atât de imprevizibil), problematica vecinătăților românești, statutul și organicitatea etnică a

locuitorilor de dincolo de Nistru, politica de pace din România interbelică, tratativele (mereu dramatice!) cu marile, neliniștitele „puteri”. În anii din urmă, când Prințul și-a mai pierdut din „zestrea” de sârmă ghimpată (suplinită însă de apostila verzuie „prosovietică”), mulți domni s-au îndemnat să pronunțe numele „Basarabia” fără să se ostenească a trece „podul” decorat cu vorbe din ce în ce mai goale și cu flori tot mai ofilite. După părerea noastră (care am construit, într-o echipă de universitari de la „Dunărea de Jos”, prima promoție de licențiați după exigența programelor naționale), acest străvechi pământ ștefanian nu echivalează cu retorica sibilinică a unor „autorități”, cu lungimea și lărgimea cramelor, cu „limba specifică, moldovinească” înzestrată cu alterarea sunetelor. Pentru ea, alături de Profesorul Mihai Cojocaru (fiu credincios și înțelept al Orheilor) depun mărturie curată bătrânii (câți mai sunt), supraviețuitorii gulagurilor, înfometărilor, tâlhăriilor roșii, spălărilor de creiere. „Basarabia, sublinia un tânăr intelectual, este provincia românească în care a avut loc cel mai mare genocid european: a treia parte din locuitori au fost decimați de comuniștii ruși ...” Profesorul Mihai Cojocaru a realizat o lucrare de tip sistematic, alcătuită din eseuri de sine stătătoare focalizate în sintagma „Politică și adevăr”. Într-o anume împrejurare, în anii „sovietici”, am avut șansa să rămân câteva clipe lângă apele Nistrului, cele din *Doina* lui Eminescu. Dintre niște brusturi a apărut un ins scund, mongoloid, cu priviri oblice și (presupun) rătăcite, purtând o armă cu tambur în poziție de atac. Își găsisse „adversarul”! În urmă cu aproape un veac, în 1917, românii transnistreni (ne spune Profesorul Cojocaru) se adresau soldaților „roșii” cu semeție înțeleaptă. Ei le cereau fraților „din țară” o atitudine explicită, de luptă: „Dacă ne veți uita, noi vom săpa malul Nistrului și vom îndrepta apa dincolo de pământul nostru, căci mai bine să-și schimbe râul mersul – decât să rămânem noi despărțiți unii de alții”. Fraza aceasta ar trebui memorată de multă lume. Domnul Profesor acuză „judecata la două capete” făcută de puterile postbelice: „acuzățiile (de la Nürnberg) se limitau numai la crimele naziștilor germani, nu și la cele ale comuniștilor ruși ...”

Una dintre ilustrațiile din cărților Domnului Profesor Mihai Cojocaru reprezintă un grup de copii care se roagă în fața icoanei Mântuitorului pentru salvarea Patriei. Unul dintre acei copii a avut, sunt sigur, spiritul definit de Arhanghelul Mihail în ființa lui Mihai Cojocaru.

Timpul de față supraviețuiește (inclusiv neînsemnatelor noastre destine) în pofida „invaziilor de non-valori, cvasi-adevăruri, amoralități, sperjururi, apostazii”.

Viața și cărțile, prelegerile și atmosfera unică a Domnului Profesor alcătuiesc, în pofida morții (care, spun poezii, vrea să ne ia totul!) o prezență a valorilor de profunzime ale neamului nostru.